

॥ ८१ ॥ संविधातव्यप्रतिकर्तव्यं ॥ ८२ ॥ उपनतं वशीकृतं अनुगृह्णाति धनमानादिना अश्वतरी अश्वगर्दभसंकीर्णजातिः ॥ ८३ ॥ अनागतं कार्यं बुद्ध्येत बुद्ध्वा च तदनुगुणं कुर्यादित्यर्थः पुरस्थितं वर्तमानं बुद्धिक्षयादनवधारणात् ॥ ८४ ॥ देशाद्यनुगुण उत्साहोपिकर्तव्यो न त्वलसो भवेत् देवं प्राक्तनं कर्म ये धर्मादयस्त्रयस्तांश्च विभज्य तेषां मध्ये नैः श्रेयसौ श्रेयो हेतु इति स्थितिर्निश्चयः ॥ ८५ ॥ बालः अल्पोपि ॥ ८६ ॥ आत्मानं संधुक्षयति सहायादिनावर्धयति संचयमिधनानां पक्षेशत्रूणां ॥ ८७ ॥ आशां कालवतीं दद्यादित्यतः प्राग्दाक्षिणात्या आदातव्यं न दातव्यमाशा मेव प्रदापयेदित्यर्थं पठति कालवतीं दीर्घावधि

नास्य कृत्यानि बुद्ध्येरन्मित्राणिरपि वस्तथा ॥ आरब्धान्येव पश्येरन्मुपर्यवसितान्यपि ॥ ८१ ॥ भीतवत्संविधातव्यं यावद्भयमनागतं ॥ आगतं तु भयं दृष्ट्वा प्रहर्तव्यमभीतवत् ॥ ८२ ॥ दंडेनोपनतं शत्रुमनुगृह्णातियो नरः ॥ समृत्युमुपगृह्णीयाद्गर्भमश्वतरीयथा ॥ ८३ ॥ अनागतं हि बुद्ध्येत यच्च कार्यं पुरःस्थितं ॥ न तु बुद्धिक्षया किंचिदतिक्रामेत्ययोजनं ॥ ८४ ॥ उत्साहश्चापि यत्नेन कर्तव्यो भूतिमिच्छता ॥ विभज्य देशकालौ च देवं धर्मादयस्त्रयः ॥ नैः श्रेयसौ तु तौ ज्ञेयौ देशकालाविति स्थितिः ॥ ८५ ॥ तालवत्कुरुते मूलं बालः शत्रुरुपेक्षितः ॥ गहनेऽग्निरिवोत्सृष्टः क्षिप्रं संजायते महान् ॥ ८६ ॥ अग्निस्तोकमिवात्मानं संधुक्षयति यो नरः ॥ स वर्धमानो ग्रसते महान्तमपि संचयं ॥ ८७ ॥ आशां कालवतीं कुर्यात्कालं विघ्नेन योजयेत् ॥ विघ्नं निमित्ततो ब्रूयान्निमित्तं वाऽपि हेतुतः ॥ ८८ ॥ क्षुरो भूत्वा हरेत्याणान्निशितः कालसाधनः ॥ प्रतिच्छन्नो लोमहारी द्विषतां परिकर्तनः ॥ ८९ ॥ पांडवेषु यथान्यायमन्येषु च कुरुद्वह ॥ वर्तमानो नमज्जेस्त्वं तथा कृत्यं समाचर ॥ ९० ॥ सर्वकल्याणसंपन्नो विशिष्ट इति निश्चयः ॥ तस्मात्त्वं पांडुपुत्रेभ्योरक्षात्मानं नराधिप ॥ ९१ ॥ भ्रातृव्या बलिनो यस्मात्पांडुपुत्रानराधिप ॥ पश्चात्तापो यथानस्यात्तथानीति विधीयतां ॥ ९२ ॥ वैशंपायन उवाच एवमुक्त्वा संप्रतस्थे कणिकः स्वगृहंततः ॥ धृतराष्ट्रोपि कौरव्यः शोकात्तः समपद्यत ॥ ९३ ॥ इति श्रीमहाभारते आदिपर्वणिसंभवपर्वणिकणिकवाक्ये चत्वारिंशदधिकशततमोऽध्यायः ॥ १४० ॥ समाप्तं च संभवपर्व ॥ ॥ ९३ ॥ अथ जतुगृहपर्व वैशंपायन उवाच ततः सुबलपुत्रस्तुराजादुर्योधनश्च ह ॥ दुःशासनश्च कर्णश्च दुष्टं मंत्रममंत्रयन् ॥ १ ॥

मतीं निमित्ततो हेतुतः तमपि हेतुतरेण ॥ ८८ ॥ क्षुरः क्षुरवत् निशितस्तीक्ष्णो निर्दय इति यावत् पक्षेशाणो ह्रीढः कालसाधनः छिद्रकालापेक्षः पक्षे काललोहोपादानकः प्रतिच्छन्नो गूढाशयः पक्षे चर्मपुटच्छन्नः लोमहारी अनुलोमसंपही पक्षे लोमच्छेदकः लोमबाहीति पाठे पिता वेबार्थो ॥ ८९ ॥ ९० ॥ कल्याणैर्धनपुत्रराज्यादिभिः संपन्नः विशिष्टः कुलशीलबलादिभिः श्रेष्ठः ॥ ९१ ॥ ९२ ॥ ९३ ॥ इति आदिपर्वणिनैलकंठीये भारतभावदीपे चत्वारिंशदधिकशततमोऽध्यायः ॥ १४० ॥ ॥ ९३ ॥ तत इति ॥ १ ॥